

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อบรรยายเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนที่คัดสรรแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ณ โรงพยาบาลชุมชนที่คัดสรรแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา บรรยายความรู้ ความเข้าใจ ความหมาย ประสบการณ์ บทบาทพร้อมทั้งอิทธิพลในการปฏิบัติการพยาบาลที่เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลชุมชนที่คัดสรรแห่งหนึ่งระดับของการให้บริการ เป็นโรงพยาบาลชุมชน มีจำนวนเตียงผู้ป่วยในที่เปิดให้บริการขนาด 30 เตียง โดยมีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 16 คนเป็นพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 16 คนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20-29 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาติดตามสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 จนถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2548 เริ่มต้นด้วยการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยเกิดความไว้วางใจ แล้วทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ขณะสัมภาษณ์ทำการบันทึกเทป และบันทึกภาคสนามรายวันทันทีที่สัมภาษณ์พยาบาลวิชาชีพเสร็จสิ้น หลังเก็บรวบรวมข้อมูลทำการวิเคราะห์ข้อมูลรายวันซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปการรับรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยแบ่งเป็น 6 ประเด็น คือ 1. ความหมาย “สิทธิผู้ป่วย” 2. ความรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย 3. บทบาทในการปฏิบัติงาน 4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพยาบาลที่เกี่ยวกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย 5. อิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน 6. การปฏิบัติตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วยดังนี้

1. ความหมาย “สิทธิผู้ป่วย” พยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้เป็น 2 กลุ่ม คือ สิทธิผู้ป่วยเป็นสิ่งที่ผู้ป่วยควรได้รับ และสิทธิผู้ป่วยเป็นสิ่งที่ผู้ป่วยต้องได้รับ

2. ความรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย โดยสามารถแบ่งการรับรู้ตั้งแต่คำประกาศข้อที่พยาบาลวิชาชีพรับรู้มากที่สุด จนถึงคำประกาศที่พยาบาลวิชาชีพรับรู้ น้อยที่สุดดังนี้

2.1 สิทธิในการเลือกผู้ให้บริการและสถานบริการ

ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วยข้อที่ 6 คือ “ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะขอความเห็นจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพอื่นที่มีได้เป็นผู้ให้บริการแก่ตน และมีสิทธิในการขอเปลี่ยนผู้ให้บริการและสถานบริการได้”

2.2 สิทธิในการได้รับข้อมูลในการยินยอมรักษา

ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วยข้อที่ 3 คือ “ผู้ป่วยที่มาขอรับบริการด้านสุขภาพมีสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลอย่างเพียงพอเข้าใจชัดเจนจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพเพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเลือกตัดสินใจในการยินยอมหรือไม่ยินยอมให้ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพปฏิบัติต่อตน เว้นแต่เป็นการช่วยเหลือรีบด่วนหรือจำเป็น”

2.3 สิทธิทราบชื่อสกุลของผู้ให้บริการ

ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 5. คือ “ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับทราบชื่อสกุลและประเภทของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพเป็นผู้ให้บริการแก่ตน”

2.4 สิทธิในการมีผู้ปกครองแทนเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 10. คือ “บิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม อาจใช้สิทธิแทนผู้ป่วยที่เป็นเด็กอายุยังไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ ผู้บกพร่องทางกายหรือจิต ซึ่งไม่สามารถใช้สิทธิด้วยตนเองได้”

2.5 สิทธิในการได้รับความช่วยเหลือโดยไม่ต้องร้องขอ

ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 4. “ผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายถึงชีวิต มีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือรีบด่วนจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพโดยทันทีตามความจำเป็นแก่กรณี โดยไม่คำนึงว่าผู้ป่วยจะร้องขอความช่วยเหลือหรือไม่”

2.6 สิทธิในการปกปิดความลับ

ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 7. คือ “ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับตนเองจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพโดยเคร่งครัด เว้นแต่จะได้รับการยินยอมจากผู้ป่วย หรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย”

2.7 สิทธิการรับรู้ข้อมูลในเวชระเบียน

ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 9.คือ “ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเฉพาะของตนที่ปรากฏในเวชระเบียนเมื่อร้องขอ ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น”

2.8 สิทธิขั้นพื้นฐาน

ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 1. คือ “ผู้ป่วยทุกคนมีสิทธิพื้นฐานที่จะได้รับบริการด้านสุขภาพตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ”

2.9 สิทธิความเสมอภาค

ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 2. คือ “ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับบริการจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเนื่องจากความแตกต่างด้านฐานะ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา สังคม ลัทธิการเมือง เพศ อายุ”

2.10 สิทธิในการวิจัย

ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 8. คือ ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วน ในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการเป็นผู้ถูกทดลองในการทำวิจัยของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพคือคำประกาศสิทธิผู้ป่วย

3. บทบาทในการปฏิบัติงาน พยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงาน แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 บทบาทตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วยคือ บทบาทในการให้ข้อมูล บทบาทในการให้การปกปิดความลับของผู้ป่วย บทบาทในการให้การช่วยเหลือเร่งด่วน บทบาทในการให้บริการด้วยความเสมอภาค บทบาทในการให้มีผู้ปกครองในผู้เยาว์ บทบาทในการให้ข้อมูลในเวชระเบียน

3.2 บทบาทนอกเหนือจากคำประกาศสิทธิผู้ป่วยคือ บทบาทในการให้ผู้ป่วยได้รับสิ่งที่ดี และบทบาทตามมาตรฐานวิชาชีพ

4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพยาบาลที่เกี่ยวกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย พยาบาลวิชาชีพได้เล่าประสบการณ์โดยแบ่งได้เป็น ประสบการณ์ในการขอเปลี่ยนสถานที่และผู้ให้บริการ ประสบการณ์ในการลงนามยินยอมบริการ ประสบการณ์ในการปกปิดความลับของผู้ป่วย และประสบการณ์ในความไม่เท่าเทียมกัน

5. อิทธิพลต่อการปฏิบัติงานผู้ให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็นแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ มีอิทธิพลในการปฏิบัติงาน และ ไม่มีผลในการปฏิบัติงาน

5.1 คำประกาศสิทธิผู้ป่วยมีอิทธิพลในการปฏิบัติงาน คือรับรู้ว่ามีอิทธิพลในด้านบวก และด้านลบ ด้านบวกคือป้องกันความผิดพลาด เป็นผลดีต่อทุกคนและต้องระมัดระวังในการปฏิบัติงานด้านลบ คือกลัวการร้องเรียน และรู้สึกอึดอัด

5.2 คำประกาศสิทธิผู้ป่วยไม่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานเพราะเป็นหน้าที่ของพยาบาลที่ต้องปฏิบัติอยู่เสมอ และปฏิบัติตามนโยบายของโรงพยาบาล

6. การปฏิบัติตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วยผู้ให้ข้อมูล ได้กล่าวถึงได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

6.1 สามารถปฏิบัติได้ทุกข้อ

6.2 ไม่สามารถปฏิบัติได้ในบางข้อ คือคำประกาศสิทธิผู้ป่วยข้อที่ 7 และข้อที่ 6

(ภาคผนวก ค)

ข้อจำกัดและข้อเด่นของการวิจัย

การศึกษานี้มีข้อจำกัดของการดำเนินการวิจัยในการใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยนานจึงทำให้บริบทของโรงพยาบาลบางส่วนมีการเปลี่ยนแปลงไป จึงอาจทำให้การรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพมีการเปลี่ยนแปลงไป

ส่วนข้อเด่นของการศึกษานี้คือเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ณ โรงพยาบาลชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ และการวิจัยครั้งต่อไป การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริการ

จากผลการศึกษานี้ในประเด็นของ ความรู้ที่เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยพยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้เกี่ยวกับข้อความในคำประกาศสิทธิทั้ง 10 ข้อ ต่างกัน คือจากทั้งหมด 16 คนมีพยาบาลวิชาชีพ 2 คนที่มีความรู้ตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วยครอบคลุมทั้งหมด 10 ข้อ มีพยาบาลวิชาชีพจำนวน 13 คน มีการรับรู้ตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วยจำนวน 4 ข้อถึง 6 ข้อ และมีพยาบาลวิชาชีพ 1 คนที่มีการรับรู้ตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วยน้อยที่สุดคือ จำนวน 3 ข้อ โดยมีการกล่าวถึง สิทธิขั้นพื้นฐานซึ่ง ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 1 สิทธิความเสมอภาค ซึ่งตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 2 และ สิทธิในการวิจัย ตรงกับคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 8.

และในประเด็นที่ว่าสิทธิผู้ป่วยมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานพบว่าพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่กล่าวว่าคำประกาศสิทธิผู้ป่วยมีอิทธิพลในการปฏิบัติงาน คือรับรู้ว่ามีอิทธิพลในด้านบวก และด้านลบ ด้านบวกคือป้องกันความผิดพลาด เป็นผลดีต่อทุกคน และต้องระมัดระวังในการปฏิบัติงาน ด้านลบคือกลัวการร้องเรียน เพื่อเป็นประโยชน์กับทุกฝ่าย ป้องกันความผิดพลาด การร้องเรียนดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรมีการจัดปฐมนิเทศอบรมความรู้ในเรื่องสิทธิผู้ป่วย กฎหมาย จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ มาตรฐานวิชาชีพ กับพยาบาลที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ทุกคน

1.2 ส่งเสริมให้มีการจัดอบรมความรู้ในเรื่องสิทธิผู้ป่วย กฎหมาย จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ มาตรฐานวิชาชีพ กับบุคลากรทุกระดับทุกคนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

1.3 เพื่อให้พยาบาลได้ตระหนักถึงสิทธิผู้ป่วย ควรมีการส่งเสริมให้พยาบาลปฏิบัติ การพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยให้การพยาบาลผู้ป่วยแบบองค์รวมครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ

2. ด้านการบริหาร

ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่กล่าวว่าคำประกาศสิทธิผู้ป่วยมีอิทธิพลในการปฏิบัติงาน คือรับรู้ว่ามีอิทธิพลในด้านบวก และด้านลบ ด้านบวกคือป้องกันความผิดพลาด เป็นผลดีต่อทุกคน และต้องระมัดระวังในการปฏิบัติงาน ด้านลบ คือกลัวการร้องเรียนเพื่อเป็นประโยชน์กับทุกฝ่าย ป้องกันความผิดพลาด การร้องเรียนดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ฝ่ายบริหารควรมีการจัดประชุมอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยให้แพทย์พยาบาลและผู้ป่วยมีส่วนร่วมโดยมีการจัดอบรมร่วมกันและมีการเผยแพร่โดยจัดเป็นเอกสารคู่มือสิทธิผู้ป่วยให้คำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยกับทั้งบุคลากรและผู้ป่วยในการรับรู้เข้าใจถูกต้องชัดเจน

2.2 ภายในองค์กร ควรมีการจัดตั้งผู้รับผิดชอบหรือคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิผู้ป่วยร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงพยาบาลและผู้ป่วยอย่างชัดเจนและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านกฎหมาย

จากผลการวิจัยพบว่ามีพยาบาลวิชาชีพไม่สามารถปฏิบัติได้ในบางข้อ คือคำประกาศสิทธิผู้ป่วยข้อที่ 7 และมีผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งที่ไม่ใช่พยาบาลวิชาชีพกล่าวถึงคำประกาศสิทธิผู้ป่วยข้อที่ 7. คือ “ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับตนเองจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ โดยเคร่งครัด เว้นแต่จะได้รับการยินยอมจากผู้ป่วยหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย” และคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อที่ 10. คือ “บิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม อาจใช้สิทธิแทนผู้ป่วยที่เป็นเด็กอายุยังไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ ผู้บกพร่องทางกายหรือจิต ซึ่งไม่สามารถใช้สิทธิด้วยตนเองได้” ที่ควรได้รับการแก้ไขให้มีความชัดเจนมากขึ้น และผู้ให้ข้อมูลคนเดียวที่กล่าวถึงสิทธิในการตายซึ่งยังไม่มีระบุในคำประกาศสิทธิทั้ง 10 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสิทธิการตายนี้น่ามีความเกี่ยวข้องกับสิทธิในการปฏิเสธการรักษาตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วยข้อที่ 3 คือ “ผู้ป่วยที่มาขอรับบริการด้านสุขภาพมีสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลอย่างเพียงพอเข้าใจชัดเจนจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพเพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเลือกตัดสินใจในการยินยอมหรือไม่ยินยอมให้ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพปฏิบัติต่อตน เว้นแต่เป็นการช่วยเหลือรีบด่วนหรือจำเป็น” จึงขอเสนอแนะให้มีการได้รับการแก้ไขให้มีความชัดเจนมากขึ้นเพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้อง

4. ด้านการศึกษา

การศึกษานี้พบว่าพยาบาลมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบการทำงานทั้งเชิงรับและเชิงรุกมากขึ้น ทำให้มีผลต่อพยาบาลที่จบใหม่ในการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมของพยาบาลที่จบใหม่ ควรมีการส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนสิทธิผู้ป่วย กฎหมาย จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพให้มีความหลากหลายน่าสนใจในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลเห็นความสำคัญและตระหนักในการนำคำประกาศสิทธิผู้ป่วย และสามารถนำไปปฏิบัติในการพยาบาลต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน ควรมีการศึกษาเจาะลึกในโรงพยาบาลประเภทอื่น ๆ ต่อไป เช่น ในโรงพยาบาลเอกชน ในโรงพยาบาลศูนย์ ในโรงพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยในเชิงลึก ศึกษาในผู้ป่วยและญาติ

ประสบการณ์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เมื่อครั้งที่เรียนในห้องเรียนผู้วิจัยมีความสนใจ และชื่นชอบในปรัชญาของการวิจัยเชิงคุณภาพประทับใจในการเรียนวิชานี้มากและผู้วิจัยรู้สึกว่าคุณค่าของการวิจัยเชิงคุณภาพได้คืบคลานเข้ามาในจิตใจของคุณภาพที่เข้าใจในปรัชญาการวิจัยเชิงคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ซึ่งวิจัยเชิงคุณภาพเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อน ผู้วิจัยต้องมีการตระหนักรู้อยู่ตลอดเวลา และต้องมีทักษะและประสบการณ์ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกว่าคุณค่าของการวิจัยเชิงคุณภาพประทับใจในปรัชญาเชิงคุณภาพแต่รู้สึกว่าตนเองคงไม่มีความสามารถและทักษะเพียงพอที่จะทำงานนี้ได้ แต่หัวข้อเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาเป็นเรื่องที่ศึกษาความเข้าใจการรับรู้ที่มีความละเอียดอ่อนและมีสามารถใช้คำทางสถิติวัดได้ ในครั้งแรกที่นำหัวข้อไปเสนอและได้คำตอบกลับมาว่าต้องทำวิจัยเชิงคุณภาพ รู้สึกว่าเป็นงานที่ยากแต่ก็ต้องทำและมีความท้าทายอย่างมาก ก่อนเก็บข้อมูลมีการเตรียมพร้อมทุกอย่างพร้อมแต่ก็ยังรู้สึกกลัวแต่เมื่อได้ลงไปทำจริงแล้วไม่น่ากลัวอย่างที่คิดแต่กลับได้หลายอย่างจากการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เรียนรู้ถึงการเป็นนักวิจัยเชิงคุณภาพ ได้สวมวิญญาณของผู้วิจัยที่มีการสะท้อนกลับ การแยกความรู้สึกส่วนตัวออกจากข้อมูล การคิดวิเคราะห์และการตระหนักรู้ตลอดเวลา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ที่มีความความเที่ยงตรงและมีความน่าเชื่อถือได้มากที่สุด และได้ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ นอกจากการเรียนรู้ในการวิจัยเชิงคุณภาพแล้วผู้วิจัยได้มิตรภาพทั้งดงามจากผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ทำให้เกิดความรักและเห็นคุณค่าของวิชาชีพมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญในการดำรงชีวิตการวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น เข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล มีสติและตระหนักรู้ในสิ่งที่กระทำ ทำให้ทุกนาทีมีคุณค่าและมีความสุข ซึ่งกว่าที่ผู้วิจัยจะเกิดการเรียนรู้และได้สิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่าเหล่านี้จะเกิดขึ้นมิได้เลยถ้าขาดบุคคลนี้ไป อาจารย์ที่ปรึกษาท่านเป็นคนคุณภาพที่นอกจากให้ความรู้ในห้องเรียนแล้วท่านยังเป็นแบบอย่างของนักวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นบุคคลสำคัญที่คอยเป็นกำลังใจ ชี้แนะแนวทางได้อย่างเข้าใจ ผู้วิจัยมีความประทับใจและซาบซึ้งใจมาก ทำให้ผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะทำงานวิจัยเชิงคุณภาพต่อไปในอนาคต